



Remissvar angående Frågan om fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning (Ds 2007:2)

Inledning

Säkerhetspolisen är i huvudsak positiv till förslaget som också i stort är väl genomtänkt och motiverat. Säkerhetspolisen anser att de överväganden som ligger till grund för förslaget väl speglar de motsättningar som kan finnas emellan effektivitet och intrång i den personliga integriteten och hur denna avvägning mellan motstående intressen bör falla ut. Säkerhetspolisen tillstyrker därför förslaget i stort.

Säkerhetspolisen är särskilt positiv till att brottskatalogen kompletteras med brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 5 § brottsbalken, sådant företagsspioneri enligt 3 § lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter som utövas eller understöds av andra stater (statsstyrt företagsspioneri) och brott enligt 3 § lag (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall m.m. den s.k. finansieringslagen. Förslaget i dessa delar är mycket betydelsefullt då det skulle kunna göra Säkerhetspolisens verksamhet mer effektiv.

Säkerhetspolisen avstyrker emellertid förslaget om att brottet olovlig kårverksamhet enligt 18 kap. 4 § brottsbalken skall utmönstras ur brottskatalogen. Säkerhetspolisen är mycket angelägen om att detta brott även fortsättningsvis skall ingå i katalogen på samma villkor som övriga brott. Nedan redogör Säkerhetspolisen återigen närmare för skälen för att bibehålla brottet i brottskatalogen. Säkerhetspolisen vill i detta sammanhang framhålla att det är angeläget att en översyn av brottet olovlig kårverksamhet sker.

2007-06-19

Olovlig kårverksamhet

Under senare år har Säkerhetspolisens författningsskydd främst arbetat med att bekämpa kriminella aktiviteter inom den högerextrema s.k. vit maktmiljön och den autonoma miljön. Säkerhetspolisen har i samband härmed kunnat konstatera att det finns aktörer inom dessa miljöer som har ambition att med våld eller andra icke demokratiska metoder påverka beslutsfattare och de demokratiska processerna. Denna brottslighet är ofta svårbemästrad och Säkerhetspolisen ställs ibland inför motståndare som agerar i det fördolda, med stor förslagenhet och med betydande hänsynslöshet. De organisationer och nätverk som verkar i dessa miljöer är också till sin natur sådana att det är mycket svårt att snabbt få tillgång till relevant information om dem. Säkerhetspolisen har trots detta inte sällan på ett övergripande plan kännedom om organisationernas agenda, ambitioner och yttersta mål.

Den autonoma miljön har det senaste decenniet kännetecknats av en utpräglad nätverksstruktur. Navet i miljön utgörs av ett par större organisationer, vilka i sin tur består av ett antal lokalgrupper. Dessa lokala grupper har sällan formella ledare eller medlemmar utan bygger istället oftast på vänskapsband. Föränderligheten i miljön är också stor och lokala grupper bildas, ombildas och läggs ned med korta tidsintervall. Ytterligare en omständighet som försvårar kartläggningen är att aktiviteter ofta arrangeras gemensamt av flera grupperingar och att enskilda individer kan ingå i flera konstellationer parallellt.

När våldsinriktade aktioner planeras sker detta vanligen i små, slutna konstellationer där individerna i vissa fall har samma organisatoriska hemvist, men kontakterna i andra fall främst bygger på personliga relationer. För att identifiera dessa individer och mindre grupper krävs emellertid en kartläggning som utgår från befintliga nätverk och organisationer.

De senaste åren har aktörer inom den autonoma miljön utfört flera våldsdåd som kunnat få förödande konsekvenser. Några exempel är brandattentaten mot Polens konsulat år 2004 samt Danmarks och Rysslands ambassader år 2005 för vilka gruppen Global Intifada tog på sig ansvaret. Vidare kan nämnas den brandbomb som under år 2006 placerades på McDonalds restaurang i Nyköping. Två personer med koppling till Antifascistisk aktion, Afa, dömdes under år 2006 för det sistnämnda brottet. Aktionen utfördes dock inte i Afa:s namn, utan istället användes ett tillfälligt aktionsnamn.

Även i vit makt-miljön har utvecklingen gått från hierarkiska organisationer till fler nätverksliknande strukturer och löst sammansatta kamratgrupper. Då dessa grupper sällan använder offentliga kommunikationskanaler är det inte möjligt att kartlägga dem via öppna källor. Samtidigt försvåras inhämtning via fysiska källor av gruppernas slutenhet. Vapenfixeringen är i vissa delar av miljön stark och under de senaste åren har flera illegala skjutvapen tagits i beslag hos vit makt-anhängare. Ett exempel är den mindre grupp personer som under år 2006 försökte väcka liv i Ariska brödraskapets avsomnade

2007-06-19

verksamhet. Innan gruppen återfått sin forna struktur och förmåga kunde emellertid en av centralpersonerna åtalas och dömas för olaga vapenbrott. Även för vit makt-miljön gäller att dessa enskilda individer i mindre grupperingar är mycket svåra att identifiera utan en kartläggning som utgår från befintliga organisationer.

Det ligger i sakens natur att bildandet av en olovlig kår sker i det fördolda. Ledare och medlemmar vill inte bli avslöjande i sin verksamhet av polisen eller av andra personer som skulle kunna avslöja verksamheten. När Säkerhetspolisen får kunskap om att en olovlig kår har bildats används flera olika arbetsmetoder för att utreda brottet och därigenom förhindra att verksamheten tar ytterligare fart och kan komma att utgöra ett allvarligt hot mot samhället. Den i dagsläget mest effektiva arbetsmetoden för att utreda brottet olovlig kårverksamhet är att använda tvångsmedel och då i första hand hemlig teleavlyssning. Andra arbetsmetoder har, genom lång erfarenhet visat sig svåra att använda och inte lika effektiva, mycket pga den olovliga kårens slutenhet och medvetenhet om infiltrationsrisken från motståndare.

Hemlig teleavlyssning ger Säkerhetspolisen goda möjligheter att utreda brottet genom att kartlägga och bedöma den olovliga kårens verksamhet. Under vissa utredningars gång har emellertid uppdagats att andra brott planeras eller har begåtts, vilka enligt polislagens regler och rättegångsbalkens bestämmelser i vissa fall får föranleda en aktiv åtgärd från Säkerhetspolisens sida. Detta kan i sin tur medföra att den olovliga kårverksamheten hindras, fördröjs eller avvärjs. I och med att dessa åtgärder har vidtagits har emellertid inte syftet med utredningen varit annan än det ursprungliga. Däremot kan i dessa situationer påstås att skadeverkningarna av det ursprungliga brottet blivit lindrigare och att ett allvarligt brott har förebyggts.

Ett borttagande av olovlig kårverksamhet ur brottskatalogen skulle innebära att Säkerhetspolisen och rättsväsendet går miste om ett av de viktigaste verktygen för bekämpning av författningsshotande verksamhet. Enligt Säkerhetspolisens uppfattning skulle det vara ett mycket hårt slag mot den brottsbekämpande verksamheten om olovlig kårverksamhet utmönstras ur brottskatalogen. Detta vore enligt Säkerhetspolisens uppfattning att börja i fel ända och också innebära ett stort risktagande då det väsentligen skulle försvåra Säkerhetspolisens möjlighet att fullgöra det uppdrag som givits av statsmakterna, nämligen att Säkerhetspolisen skall minska den säkerhetshotande verksamhet som riktar sig mot rikets inre säkerhet.

Säkerhetspolisen vill också i detta sammanhang peka på att det är mycket angeläget med en översyn av brottet olovlig kårverksamhet för att anpassa bestämmelsen till dagens förhållande samt att se över om brottets straffskala speglar brottets allvar. I avvaktan på att så sker bör emellertid olovlig kårverksamhet ingå i den nya lagen på samma villkor som övriga brott.

2007-06-19

Detta yttrande har beslutats av säkerhetspolischefen Anders Danielsson. I den slutliga handläggningen har deltagit chefsjuristen Lars-Åke Johansson och polisintendenten Magnus Krumlinde och verksjuristen Amanda Elmfeldt, föredragande.

SÄKERHETSPOLISEN

Anders Danielsson
Säkerhetspolischef

Amanda Elmfeldt